

Norsk Ornitologisk Forening (NOF)

Sandaal 30 B
N-7012 Trondheim

e-post: nof@birdlife.no internett: www.birdlife.no

Telefon: (+ 47) 73 84 16 40
Fax: (+ 47) 73 84 16 41
Bankgiro: 4358.50.12840
Org. nr.: 970 089 748 NVA

Deres ref.

Deres kontaktperson

Vår ref.

Vår kontaktperson
Anne Kolstad
anne@birdlife.no

Dato
24.04.12

Brev til fylkeskommuner, fylkesmenn og kommuner angående måker som hekker på hustak.

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) opplever et økende press med ønske om avlaving av fugler som oppleves som plagsomme og/eller fjerning av fuglenes reir og egg. NOF registrerer at vedtak som kan ha konsekvenser for naturens mangfold sjelden blir vurdert og opplyst i henhold til *Lov om forvaltning av naturens mangfold* (naturmangfoldloven). Som nedfelt i naturmangfoldlovens § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn for offentlig beslutningstaking. NOF vil benytte anledningen til å minne om fylkesmannens ansvar for å påse at dette blir implementert i kommunenes saksarbeid, samt fylkeskommunens rettlednings- og forvaltningsansvar for jaktbare arter på regionalt nivå. Dette brevet har fokus på fjerning av måkereir, egg og unger samt avlaving av voksne individer. Ifølge *Forskrift om felling av viltarter som gjør skade eller som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon* («skadefellingsforskriften») skal kommunene vurdere om det skal gis skadefellingstillatelse i denne typen saker. Dette brevet er også relevant i forhold til beslektede problemstillinger.

Skadefellingsforskriften baserer seg på § 14 i *Lov om jakt og fangst av vilt* (viltloven), en paragraf som ble opphevet da naturmangfoldloven ble vedtatt i 2009. Det generelle fredningsprinsippet og yngletidfredningen som tidligere var hjemlet i viltloven er nå ivaretatt i naturmangfoldlovens § 15: ”Høsting og annet uttak av naturlig viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Unødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi skal unngås.” **Det er ulovlig å sette i verk skadefelling av hekkende måker uten at kommunen har gitt skriftlig tillatelse. Tillatelse kan kun gis etter skriftlig søknad til kommunen og tillatelse til skadefelling gjelder bare voksne individ. Det er ikke tillatt å fjerne eller skade reir, egg eller unger. Unger kan bare avlives dersom foreldrene har blitt avlivet først.** En eventuell tillatelse til skadefelling etter skadefellingsforskriften kan gis med hjemmel i naturmangfoldlovens § 18:

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk
b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom
c) for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning

Vedtaket etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vedtak om skadefelling med hjemmel i skadefellingsforskriften har en del betingelser som er nærmere beskrevet i retningslinjene til forskriften:

- Før skadefelling kan tillates må andre løsninger for å redusere skadeproblemet på forhånd ha blitt forsøkt.
- Skaden må ha oppstått i inneværende sesong før tiltak kan settes i verk.
- Skaden må være av vesentlig økonomisk betydning, eventuelt være begrunnet i sanitære eller helsemessige problem.
- Det er ikke forskriftens intensjon å tillate avlaving av arter ved ethvert skadenivå, for enkelte verdier må en viss skade påregnes og tolereres.
- Hensikten med forskriften er ikke å åpne for mulighet til generell bestandsdesimering av arter nevnt i forskriften. Forskriften bør fortolkes og praktiseres slik at det i størst mulig grad er de individene som faktisk har forårsaket skaden som felles.

Skadefellingsforskriften er under revidering men ny forskrift har beklageligvis ikke kommet enda. Siden forskriften trådte i kraft i 1997 har det blitt påvist endret bestandsutvikling for flere av artene som er omtalt i forskriften. Krykkje og hettemåke ble fredet i forbindelse med ny *Forskrift om jakt- og fangsttider samt sankning av egg og dun* i 2007 og fiskemåke ble fredet i forbindelse med siste revidering av samme forskrift i 2012. Årsaken er negativ bestandsutvikling som har ført til at artene har havnet på rødlista. Krykkje har status som «kritisk truet», hettemåke og fiskemåke som «nær truet». Bestandene av måkeartene svartbak og gråmåke er også mindre enn før. På tross av dette eksisterer det en misoppfatning om at «det blir flere måker». Årsaken kan være at måker og mennesker nå lever tettere på hverandre enn før. Dette er en konsekvens av måkenes naturlige tilpasning til endringer i miljøet. Byer og tettsteder inngår derfor i måkenes naturlige utbredelsesområder. Det er et mål at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder jfr.

naturmangfoldlovens § 5. Noen av måkenes tidligere leveområder har blitt ødelagt eller forringet og næringstilgangen ved kysten har blitt dårligere samtidig som næringstilgangen er god for altetende arter i byer og tettsteder. Positiv bestandsutvikling for rødrev samt innføring av arter som amerikamink og huskatt har bidratt til å øke predasjonstrykket for bakkehekkende fuglearter. Som en tilpasning til endringene som er beskrevet over har måker (særlig fiskemåke) begynt å hekke på flate hustak i byer og tettsteder. Slike tak gir beskyttelse mot predasjon på tilsvarende måte som hekkeholmer. De større måkeartene svartbak og gråmåke er bedre rustet til å forsvare seg mot predatorer og hekker i større grad på bakken. Krykkje er en art som ligner fiskemåke og som blant annet hekker i kolonier av varierende størrelse på bygninger i tettsteder langs kysten. Krykkjer hekker gjerne på skråtak og utspring på vegger i tillegg til i fuglefjell.

Naturmangfoldlovens prinsipper gjelder for vedtak som kan ha konsekvenser for naturens mangfold. Loven virker sammen med andre lover og forskrifter. Direktoratet for naturforvaltning (DN) bekrefter at skadefellingsforskriften gjelder inntil ny forskrift er på plass. Det er viktig å være klar over at skadefellingsforskriften bygger på utdatert kunnskap. Dette er relevant i forbindelse med vurderinger i forhold til naturmangfoldlovens § 18 og § 8.

Det er derfor viktig å påpeke betydningen av at de myndighetene som kan innvilge skadefelling påser at gode forebyggende tiltak er gjennomført, og dokumentert å ikke virke etter hensikten før en evt. skadefelling innvilges.

NOF anbefaler følgende forebyggende tiltak for å hindre at måker uønsket hekker på hustak:

- Avgrensning av måkenes tilgang til taket ved å spenne opp liner over takflata. En avstand på en halv meter mellom linene er tilstrekkelig. Høyden over taket bør være min. 30 cm for å forhindre at måkene lander på taket.

- Ferdsel på taket i etableringsperioden (fra måkene kommer til egglegginga starter) er effektivt dersom det blir gjort flere ganger om dagen. Stedet vil da bli vurdert som utrygt og lite egnet som hekkeplass.
- Tilby alternative gode hekkeplasser i nærheten kan lokke måkene bort.
- I noen tilfeller har holmer fungert som hekkeplass tidligere men har blitt forlatt på grunn av gjengroing. Rydding av slike holmer kan føre til at måkene flytter dit. Det er en forutsetning at måkene får være i fred på holmen.
- På industriområder kan det settes opp en stor reirplattform i utkanten av området der fuglene kan hekke uforstyrret. Plattformen bør være minst to meter høy for at fuglene skal føle seg trygge.
- Fiskemåken er kjent for villig å ta i bruk små ”rugekasser” (en plate på 30x30 cm med en 5-10 cm høy kant rundt, plassert på en 1-2 meter høy stolpe). Rugekassene må plasseres på steder der fuglene får være i fred.

Måkeartene som hekker på hustak er i all hovedsak trua arter og fjerning av reir og unger er i utgangspunktet ikke tillatt for noen arter. Det må derfor fokuseres på forebyggende tiltak om en ønsker å forhindre at måker hekker på hustak.

Det er et gjentakende problem at det gjennomføres ulovlige inngrep i hekkekolonier for fiskemåke både på private hustak, men også på hustak i offentlige bygninger som skoler o.l. Begrunnelsen er ofte forstyrrelseeffekten fra fiskemåker som «skriker» eller «angriper» mennesker når de har unger på hustakene. En gjentatt begrunnelse for inngrepene er også at måkenes avføring treffer biler, og at denne ødelegger billakken. NOF vil fortsette å påklage saker der ulovlige uttak, eller uttak som ikke har god dekning i de relevante lover og forskrifter blir gjennomført. Vi ønsker imidlertid i størst mulig grad å unngå at konflikter med måker kommer så langt som til slike uttak. NOF krever at kommuner, fylkeskommuner og fylkesmannens miljøvernavdelinger vektlegger oppdaterte bestandsvurderinger og artenes rødlistestatus når slike saker skal behandles. Videre at det må kreves og kontrolleres at forebyggende tiltak i størst mulig grad har blitt gjennomført.

Vi krever også at Direktoratet for naturforvaltning snarest gjennomfører en revidering av skadefellingsforskriften ettersom denne er utdatert både i forhold til de aktuelle artenes bestandsstatus og forholdet til andre relevante lover og forskrifter (viltlov/naturmangfoldlov), samt at den har en rekke formuleringer som ikke hører hjemme i en moderne forskrift om skadefelling av arter.

NOF legger ut en nettsak på birdlife.no i tilknytning til utsending av dette brevet og håper at mottakerne også vil spre informasjon om disse problemstillingene på sine nettsider.

For Norsk Ornitologisk Forening

Kjetil Aa. Solbakken

Kjetil Aa. Solbakken
Generalsekretær

Anne Kolstad

Anne Kolstad
Førstekonsulent

Kopimottakere

Miljøverndepartementet, postmottak@md.dep.no
Direktoratet for naturforvaltning, postmottak@dirnat.no
Mattilsynet, postmottak@mattilsynet.no
Dyrebeskyttelsen, post@dyrebeskyttelsen.no
WWF-Norge, wwf@wwf.no
Naturvernforbundet, naturvern@naturvernforbundet.no
Norges Jeger- og Fiskerforbund, njff@njff.no
SABIMA, sabima@sabima.no
Norsk Zoologisk Forening, nzf@zoologi.no
Natur og ungdom, info@nu.no
Greenpeace, info.nordic@greenpeace.org
Norges Miljøvernforbund, nmf@nmf.no
Den Norske Turistforening, info@turistforeningen.no